

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO

**POLITIČNEGA IN GOSPODARSKEGA DRUŠTVA ZA
NOTRANJSKO V POSTOJNI.**

Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K, $\frac{1}{20}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren pe-
pust.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

K programu kmetijske stranke.

Nastop in seja ustanoviteljev kmetijske stranke dne 24. prosinca je vzbudil po vsem Slovenskem obilo pozornosti. Glasovi obeh vodilnih strank na Kranjskem niso bili prav prijazni, prav posebno se je v zabavljicah in norčevanju odlikovala klerikalna stranka. Ta odklanjajoči vsprejem seveda ustanoviteljev ne bo odvrnil od započete delo.

Stranka je vsprejela na prestranskem shodu načrt programa, ki se bo pozneje izpopolnil. Reči pa moramo, da je čisto prav, če program v kratkih besedah izraža vodilna načela. Boljše par jasnih točk in krepkih gesel, ki jih vsi razumejo, nego dolga repatica, v kateri se pristaši kar izgube. Prva točka govori o politični organizaciji, ki bodi v vsakem oziru samostojna, druga o gospodarskem vprašanju, tretja o izobrazbi, četrta o veri, peta pa o strankinih težnjah za povzdigo zmernosti, poštenja in zdravja.

K temu splošnemu programu pa naj vstvarijo krajevni oziroma okrajni odbori — pozivljamo somišljenike, da jih v najkrajšem času ustanove — svoje okrajne programe v tem smislu, da v njih združijo težnje okraja. Že prestranski program govori o eni taki važni zahtevi in to vprašanje vodovodov. V okrajnih programih naj se izražajo splošno priznane in vsprejete želje po gospodarskih reformah n. pr. regulacijah, melioracijah, razdelitvah, prometnih zvezah itd. Tako bodo prišla vsa ta vprašanja v tir in v javnost in to je prvi korak k izvršitvi.

Politične vesti.

Slovenci dostikrat tožimo, da se nam nastavljajo tuji uradniki in da se nam usiljuje nemščina. Resnično se nam je skozi desetletja delala huda krivica in ču-

jemo še danes vsak dan o novem kršenju enakopravnosti. Vendar treba opozoriti, da — kakor povsod — tudi tukaj le najde, kdor zahteva, doseže. Naši ljudje občujejo z c. kr. oblastmi osobito z vlado raje nemški v napačnem upanju, da jim to prinese kaj uspeha. Mi imamo pravico od uradov n. pr. od glavarstva zahtevati odgovor v istem jeziku v katerem smo napravili vlogo in imamo tudi pravico, da odklonimo nemške dopise od oblasti. Tega pa ne delamo dosledno, marveč celo nekatere slovenske občine občujejo z glavarstvi čisto nemški. Danes imenujemo Metliko in Trbovlje. Z južno železnico občujejo premnogi le nemško. Pri njenih tiskovnicah bi mogli zahtevati enakopravnosti!

V hrvatskem „saboru“ se še nadaljuje obstrukcija „čiste“ stranke prava. Po vsej deželi upri-zarjajo tkzv. „resolucijonaške“ stranke (to so stranke, ki so za združilo Dalmacije in za sporazum zedinjene Hrvatske z Ogrsko) shode, kot protest proti obstrukciji. Pri dopolnilnih volitvah v Cerni je zmagal „čiste“ kandidat.

Reška sodišča je poskusil madjarizovati dose-danji ogrski minister pravosodja ožlindrani Polonji stem, da uvede v njo madjarski jezik. Temu so se uprli Talijani in hrvati. Uporu Hrvatov se je ogrska vlada udala in preklicala tozadevne ministrske naredbe.

Avstrijska socijalna demokracija postavi kan-didate v vseh okrajih, kjer ima kaj upanja na zmago. Na Koroškem kandidira slovenski socijalni demokrat Etbin Kristan v edinem „slovenskem“ okraju.

Rusine v Galiciji Poljaki grdo zatirajo. Kakor tlačijo Nemci Poljake na Nemškem, toisto delajo Poljaki z Rusini na Gališkem. To povzroča neprestane boje. Najostrejši so seveda med mlajšimi — na vseučilišču v Lvovu. Tam je prišlo do krvavega spopada in so Rusini razbili in razdejali vse, kar jim je prišlo na vseučilišču v roko.

Državnozborske volitve na Nemškem so končane. Ožje volitve so prinesle strahovit poraz socialne demokracije in zmago narodnih svobodomiselnih strank. Klerikalci so pridobili par mandatov. Tudi Poljaki so v nekaterih okrajih na novo zmagali. Imeli bodo 20 mandatov.

Tudi na Ruskem se ta mesec voli v državni zbor „dumo“. Zmagali so pri volitvah volilnih mož monarhisti, to so možje, ki odobravajo sedanjo ustavo in žele, da se ohrani carjev prestol.

Domače vesti.

Zlato poroko sta obhajala koncem meseca prosinca Ivan in Terezija Praček iz Budanj pri Vipavi. Oba sta še čila in zdrava.

Sokolska maskarada bo v soboto 9. svečana 1907 ob 8. uri zvečer v Narodnem hotelu v Postojni. Vstopnina 1 krono za osebo, 2 kroni za rodbino. Nemaske plačajo globo. Domača godba na lok.

Obisk postojnske jame v januarju t. l. ni bil ugoden. Vsled mraza in burje je ves promet manjši. Meseca svečana je jama odprta: vsak dan ob 11. uri

dop., od 1. sušca nadalje pa po dvakrat na dan, namreč ob 1/2 11. uri dop. in ob 1/2 4. uri pop.

Pevsko društvo „Postojna“ je imelo pretečeno nedeljo v „Narodnem hotelu“ veselico. Pevske točke so se prav dobro izvršile, z obžalovanjem pa smo pogrešali krasni Ježev tenor na katerega je bilo to pevsko društvo lahko ponosno. Upajmo, da se društvu posreči to izborna pevsko moč zopet pridobiti. Igra „Brzjav“ je povzročila obilo smeha. Igralci so dobro igrali, osobito Korenova hči Ljudmila in Podgorskega žena Ema ste prav dobro zvršili svoji ulogi. Gospod Križe (Koren) se je, kakor vedno za igro dobro pripravil in se mu ni bilo treba veliko zanašati na šepetavca. Podgorski kot graščak je kazal nekoliko preveč ravnodušnosti in premalo življenja. Sploh je pa igra dobro uspela in zadovoljila občinstvo. Udeležba je bila tako velika, kakor še malokdaj. Vsi prostori so bili natlačeno polni. Po predstavi se je pričel ples, ki je trajal do ranega jutra. Opazili smo tudi obilo udeležnikov iz okolice.

Okrajna bolniška blagajna v Logatcu je imela 27. prosinca občni zbor. C. kr. okrajno glavarstvo logaško, ki je od 11. julija 1903 do konca leta 1906 vodilo upravo, da jo preuredi, je podalo poročilo o

Listek.

Kmečka vstaja.

Zgodovinska povest iz 16. stoletja. — Hrvaški spisal Avgust Šenoa.

(Dalje.)

XXXI.

V Krškem in Leskovcu je stala drugi dan kmečka armada, čakajoč brate Uskoke. Drmačič je sporočil, da se Uskoki še danes pridružijo, barona Turna pa da so nagnali Žumberčani in da beži zdaj proti Novemumestu. Kmetje so živeli ta dan prav brezskrbno. Pa kako da ne bi? Na daleč okrog ni gosposke vojske. Veselo so goreli ognji po vasi, sneg krog njih se je stajal; godci piskajo, Hrvati in Slovenci se vrte v kolu. Hrvatski fantje objamejo slovenska dekleta okoli pasa. Mladenkam sijejo oči in se radostno smehljajo. Na drugem kraju sede hrvatski možaki in gledajo v kotle nad ognjem in v ražem, nad katerim se peče janjec. Stari Kranjci v dolgih kožuhih pod polhovimi kapami gledajo ples, pa se čudijo in smejejo. Ali so to sanje? Ne! Pij brate! Čutara gre po vrsti. Juhuhu! Danes je praznik, jutri je praznik, vsak dan je praznik, ni več gospodarjev, ni več biča.

In v vasi. Kako tam kipi in vrvi. Četa za četo domačih kmetov prihaja iz sosednjih vasi. Ta čas se kapetani posvetujejo. Kupinić sedi mirno, Fratrič živo govori, tako i Turkovič, Drvodelič in Bartolič. Pri njih so krški meščani — nekam zamišljeni, a čevljar Planinec se mota med njimi skakaje in mahaje. Kar znorel je ta mali možiček.

„Ej, to je življenje,“ je kričal čevljar sosedu krojaču, „kaj nam bo raj, zdaj mi krojimo hlače, zdaj je kapa naša. Vse je naše, tja do morja. Nič davka, ne plače, ne robote, ne vlade. Ješ in piješ ga še, a za delo se ne praša.“

„Pa odkod bo prišla krma?“ vpraša s smehom mlinar. „Od gospode moj ljubi mlinarski kamen. Jaz že sestavim gospodi račun. Vrniti nam morajo žulje. Vidiš, krojač, kar obesi svoje niti na klin, zdaj se ne šiva, ampak para.“

„Mir,“ spregovori jasnim glasom Kupinič. In vsi umolknejo.

Sklenili smo, da tukaj počakamo sovražnika. Čuli ste, da je Drmačič javil, da pridejo k nam Uskoki. In dobro je, da tu ostanemo. Mnogo nas je, kako bi nas mogli tam v gorah preživiti. Še nekaj. Došel je iz Samobora naš brat Bristrič. In povedal je, da se nam pridružijo Jastrebarci in Okičani. Zato počakajmo. Že je davno minula juternja maša, pa še ni Uskokov. Če jih do poldneva ne bo, pošljimo Bistriča njim naproti.“

Od vseh krajev so dohajala ugodna poročila. To je radost še povečalo. Spekli so na ražnju veliko tele, ki so ga poslali meščani kmetom v dar. Nabrusili so nož za „gosposko“ tele. A Planinec ni pustil, da bi snedli tele, ne da bi ga on opeval:

Zarine nož v pečena rebra in zapoje: „Magnifice domine, arcumdederunx me, requiescat in želodcu, amen.“ „Amen“, zakliče sto grl.

Ta hip zagrmí puška. Kaj je to? Ljudstvo se zgane. Kapetani na noge. Čevljar prebledi. In zopet zagrmijo streli. Vojska gre nad nas, se začuje od zunaj.

svojem delovanju. Število članov-delodajalcev je to dobo vzrastlo od 313 na 468, delojemalcev pa od 732 na 1032; rezervni zaklad od 325 K 54 h na 7394 K 74 h, premoženje pa od 5019 K 95 h na 11.051 K 37 h. Promet, ki je znašal l. 1903. le 17.867 K 70 h, je znašal lani 40.472 K 76 h. Da se je blagajna tako vzorno razvila, gre zasluga gosp. vladnemu tajniku Silvo Domicelju. Občni zbor mu je izrekel za trud in zaslugo izkreno zahvalo. Gerentu g. Punčuhu se je prisodila nagrada. Umestni predlog gosp. Sicherla, naj se razpoložljivo premoženje naloži v domačem denarnem zavodu, je bil sprejet. V predstojništvu so gg.: Vaclav Drabek (Dol. Logatec), načelnik, Julij Lenassi (Gor. Logatec), njega namestnik, Franc Verbič (Gor. Logatec), Josip Lapuh (Dol. Logatec), Ivan Kovšca (Brod) in Franc Škrbec (Lož). V nadzorstvu so gg. Franc Urbas, Ivan Rihar, Josip Rus iz Gor. Logatca, Ivan Mihevc, Ivan Sicherl (Dol. Logatec) ter Franc Šerko (Cerknica).

Shod neodvisne kmečke stranke se bode vršil v prostorih „Hotela St. Peter“ (g. Fr. Geržina) v nedeljo 17. marca popoldan.

Udeležba na prihodnjem shodu kmečke neodvisne stranke v Sv. Petru obeta biti impo-

zantna. Iz nekaterih vasi bodo romale cele procesije, iz bolj oddaljenih pa na vozeh, kajti vže sedaj ko je še cel mesec časa do tega, vlada splošno veliko zanimanje in navdušenje. Ni dovolj da se „Slovenska ljudska stranka“ že sama imenuje prijateljica kmeta (samo res ni. Op. pisca) vstanovila se bode, če je verjeti vestem, „klerikalna poljedelska stranka“ ali kako se bode imenovala. V ta namen pride baje v kratkem g. dr. Žitnik v Slavino, kjer bode zopet malo otrobov povezal v vrv s katero bode vdaril po snujoči se neodvisni kmetijski stranki. Da klerikalcem ta stranka ne ugaja, kažejo notice v „Slovcu“ in „Domoljubu“. Prvemu so odborniki pripravljalnega odbora „krivi pre-roki“, drudemu pa stari „klerikalci“. Na srečno svidenje toraj 17. marca v Sv. Petru! Mi pa se le še trdno oklenimo „Notranjca“ ter ga podpirajmo gmotno in z dopisovanjem ter agitovanjem.

V šmihelski šoli se je 27. p. m. vnelo, pa so ogenj še pravočasno opazili in pogasili, preden se je razširil.

II. Bistriško Trnovska čitalnica priredi veselico 10. svečana 1907 v prostorih hotela „Ilirija“. Vspored: gledališka predstava, razglednice, šaljiva lo-

Kakor lev se dvigne Kupinič, oko mu zablisne, zamahne sabljo in zagrmí:

„Naprej bratje. V imenu božjem!“

* * *

Tudi pri Leskovcu je bilo veselo. Kmetje so pili, harmonika poje. Veselo! Veselo bratje! Puška zagrmí.

„Ah, pomozí bog“ zavrisne kolovodja in pade mrtev. Poči druga, tretja puška. Kakor divji golobi se razleti narod. Iz megle se pojavijo črne podobe v visokih kalpakih. To so Uskoki. Veselo! Bratje so! „Stojte“, zakličé starček, „ne motite se, nismo Vaši bra—“ zablisne, kmet se zgrudi.

„Udri, sekaj, pali,“ zarjovejo Uskoki na čelu jim baron Turn. Neoborožene kmete kar pogazijo, kakor čedo jih ženó pred sabo. Kmetje beže. Naproti jim prihiti konjik. „Stojte, izdali so nas! Branite se!“ kliče Fratrič. Pri Krškem se kmetje zopet stavijo v bran. S streli trebijo čete Uskokov. Naprej! zakličé Turn. Glave ob grivi drve Uskoki naprej. A kmetje zopet ustrelé in prve vrste se zgrudijo v sneg. Kmalu pa vtihnéjo puške, handžar zablisne, kosa blesti, zobi zaškripléjo.

„Udri,“ ori se Turnov hrapavi glas.

„V imenu božjem,“ grmi s konja Fratrič, oko mu plamti, sekira seka. Prsa zadenejo na prsa, roka stiska roko, pest davi grlo. Četa se zaplete v četo, da nastane krvav klopčič. Kakor blisk se zasveti skoz meglo nož, kakor kača zasika po zraku kosa, sneg rudi krvavim sledom. Turn žene svoje čete z mečem v boj. Zaman, kmet se ne uda, kjer stoji, tam pade, kjer stoji, tam kolje, ris se zagriže v risa. Plat zvona bije jače in jače. Naenkrat zaori od severa Krškega trobenta. Vraga, mi nimamo trobent, zakolne Fratrič. Kranjski konjiki

so došli. Obšli so goro, da stisnejo kmete od strani. Pred njim jaše bihaški kapetan Danilo Lasser. Njim se vrže nasproti Kupinič s četo mož. Izza ograje, z okenj sipléjo kmetje smrt na konjenike. Sredi mesta stoji star stolp. Tu se brani Drvodelič. „Vidiš li tistega pernatega vraga,“ reče Drvodeliču Nikola, sin brdovskega kovača in pokaže na Lasserja. „Ta zajec je moj. In naperi pušo nanj. Presk! Lasser se zgrudi vznak. Sredi čela ga je pogodil. Tretina konjikov je že pala. A kot vragei prodirajo dalje med kmete in sekajo na levo in desno. Kupinič kosi na konju. Ranjen je, a to ga ne briga. A zopet se pojavijo novi Uskoki, zdaj navale na kmete z druge strani. Pali sekaj! Še se drži Fratrič. A vrsta pada za vrsto. Uskok preseka Fratriču glavo. Celó mesto zažari v plamenu. Seljaki so premagani. Uskoki jih tirajo v goreče hiše in v hladno Savo, kar pa ne beži v smrt, to posekajo. Le še Kupiničeva četica se drži. „V ime božje, za staro pravdo!“ kličejo drug drugemu. A zdaj se zaseže strel, kapetan poklekne, deset nožev mu zarinejo v junaška prsa.

Poldan je minulo. Zdrava Marija bo že. Zvoni li na zdravo Marijo? Uskoki more še dalje in davijo žene ter dekleta. Večina kmetov je poginila, le malo jih je zbežalo. A srečni ki so umrli. Gorje živim, ki so padli Turnu v pest. Med njimi so Turkovič, Drvodelič in Bartolič. „Čakajte, psi,“ zakličé jim Turn, „za vsako kapljo krvi Lasserjeve ena glava!“

Vodje kmetov so odgnali v Ljubljano. Vsem drugim pa je dal Turn porezati nos in po eno uho, da jim ostane znamenje v strah bodočim. Sam pa je odrinil na pomoč hrvatski gospodi. — Tako je moril Slovenec Slovenca in Hrvata.

(Dalje prih.)

terija, prosta zabava in ples. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina: I. red 2 K, II. red K 1:50 III. red K. 1:20, stojišče 1 K. Ker je čisti dohodek namenjen za pokritje stroškov društvenega doma, se preplačila hvaležno sprejemajo. Dobitki loterije so razstavljeni v izložbi trgovine g. Vinkota Sket v Il. Bistrici.

Županstvo na Vrabčah ima najbrže svoj poseben „Občinski Zakonik“, koji velja baš le za Vrabče. Kakor je sklepati iz zadnje občinske seje in iz občinskih računov iz l. 1905 ter iz l. 1906, mora imeti oni zakonik zelo čudne paragrafe, s katerimi se more strinjati izvzemši gosp. župana le malokateri občinar. Radovedni smo, kaj nam prinese bližnja bodočnost.

Ženska podružnica sv. Cirila in Metoda za Ajdovščino-Šturije in okolico je imela dné 3. svečana svoj redni občni zbor. Odbor je ostal stari. Sklenilo se je, da se priredi v prid družbe v kratkem veselica.

Gasilno društvo v Rovtah nad Logatcem je dobilo pred kratkem moderno in solidno izdelano brizgalno iz tovarne Smekalove v Pragi. Brizgalna stane 2200 K.

Nabor vojaških novincev za letošnje leto bo: 10. in 21. marca v Vipavi, dne 22. in 23. marca v Postojni (za sodna okraja Postojna in Senožeče) dne 26. in 27. marca v Ilirski Bistrici, dne 24. aprila v Logatcu, dne 26. aprila v Cerknici, dne 27. aprila v Ložu, in dne 29. in 30. aprila v Idriji.

Običajni semenj na svečnico v Šturiji je izpadel zelo slabo. Vsled ledene poti in burje se je ga vdeležilo prav malo kupcev in skoraj nič prodajalcev.

S Pivke. Začelo se je daniti tudi pri — nas. Večni prepiri radi različnih poti, občinskega pašnika i. dr. med Rakitnikom in Matenjovasjo so končali. Vaščane je zblížala skupna potreba — vodovod. Na poziv Matenjcev zbrali so se preteklo nedeljo, tudi Rakičani v precejšnjem številu v gostilni „Bog in narod“ v Matenjivasi. Zjediniili so se skupno prositi za vodovod iz „Košanskih šic“, kjer bi se, ako bode izvirek zadostoval, o čemur ni dvoma, napravil primeren vodobér za Prestranek, Matenjovas in Rakitnik. Poleg tega so se obravnavala različna druga gospodarska vprašanja tikajoča se tih dveh vasi, ter se je konečno sklenilo, da pridejo drugo nedeljo Matenjci v Rakitnik na enak gospodarski razgovor.

Pevsko društvo „Javornik“ v Matenjivasi priredi, za člane in njihove rodbine, na pustno nedeljo v gostilni „Bog in narod“ zabaven večer s petjem in šaljivo igro v dveh dejanjih. Društvo bi lahko bolj delovalo v izobrazbo naroda — a žalibože glavnega mu manjka. Vže par mesecev je namreč brez vsakega — pevovodja. Da bi si stalnega preskrbelo, o tem ni misliti, ker je financijelno preslabo podprto. Upati pa je, da se stvar navzlic temu v kratkem ugodno preokrene, in se pobožna želja, izvestnih ljudi, da bi društvo razpadlo, ne izpolni. Kar se tega tiče lahko brez vsake skrbi.

Zmrznil bi bil kmalo, ako bi ga pravočasno ne rešili. Jože Gril, posestnik iz Hrenovic prevaža les v Istro. Ko je šel dne 24. t. m. čez Gaberk s konji in praznim vozom proti domu, mu je silna burja preobrnila voz. Ker si ni mogel drugače pomagati je spregel konje, pustil voz in hotel iti s konji do bližnje vasi, a burja ga je vrgla pod škarpo, kjer je obležal, konji pa so šli namesto proti domu, proti gostilni za Gaberkom. Tamkaj so takoj slutili, da mora biti kaka nesreča, šli so takoj iskati voznika in ga res našli skoraj zmrzlega, vendar pa še živega. Prenesli so ga k cestarju na Gaberku. Rešili so ga smrti, a skoraj gotovo bo prišel ob roke. Revež je toliko bolj obžalovanja vreden, ker ima ženo že več let pohabljen od mrtvouda.

Zvit tat. Posestnika Albet Štrancer in Ivan Pelhanj iz Zapuž, občine Šturije, sta se peljala pretečeni teden na Rakek k semnju, da kupita vsak par volov. — V Logatcu sta zamudila vlak in morala sta čakati na družega. Čakalnica je bila prazna. Sedla sta vsak na eno stran peči ter kmalu oba zaspala. Za malo časa se Štrancer prebudi in kakó se prestraši, ko zapazi žep suknje prerezan in denarja kojega je tam imel, s v o t o 880 K, nikjer. Zviti tat je porabil ta kratki čas, ko sta spala, da je ukradel denar in pobegnil brez sledú.

Prosveta.

Vseučiliška predavanja se vrše vsak teden v Ljubljani. Zahajati so začeli k nam hrvaški vseučiliški profesorji, ki predavajo v hrvaškem jeziku o najrazličnejših zanimivih znanstvenih vprašanjih.

„**Novi državnozbornski volilni red**“, z zemljevidom in imenikom volilnih okrajev na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem in Primorskem. Pod tem naslovom je izšla priročna knjižica o najnovejših volilnih zakonih. Na 48 straneh razloži pisec na poljuden način določbe imenovanih zakonov (tudi onega o volilni svobodi). Založil Lampret v Kranju. Cena 70 h s poštnino vred.

Srednje šolstvo v Avstriji. Po izkazu ministrstva za uk in bogočastje je v deželah zastopanih v državnem zboru v tekočem šolskem letu 244 gimnazij, 131 realk, 50 moških in 19 ženskih učiteljišč. Po učnem jeziku je 121 nemških, 52 čeških, 43 poljskih, 6 italijanskih, 5 maloruskih, 5 hrvaških in 12 utrakvističnih gimnazij. Realk je 73 z nemškim, 41 s češkim, 11 s poljskim, 4 z italijanskim, 1 s hrvaškim in 1 z dvojnim učnim jezikom. Moških učiteljišč je 23 nemških, 12 čeških, 5 poljskih, 6 poljsko-ruskih, 2 nemško-slovenski, 1 hrvaško, 1 hrvaško-nemško, 1 italijansko in 1 italijansko-nemško. Ženskih učiteljišč je: 10 nemških, 2 češki, 3 poljska, 2 nemško-slovenski, 1 hrvaško, 1 italijansko in 1 italijansko-nemško. Dva oddelka goriškega učiteljišča štejeta vsak zase. Všteti so tudi vsi deželni, mestni in privatni zavodi. Slovenci ni-

mamo ne ene čisto slovenske realke, ne enega čisto slovenskega učiteljišča! Razmerje dijakov nam kaže sledeči pregled: Nižje Avstrijsko: 11.278 gimnazijcev, 8347 realcev; Zgornje Avstrijsko: 2213 g., 696 r.; Solnograško: 559 g., 324 r.; Štajersko: 3044 g., 1450 r.; Koroško: 978 g., 375 r.; Tirolsko 3384 g., 801 r.; Kranjsko: 1822 g., 746 r.; Primorsko: 2472 g., 1978 r.; Češko, na čeških zavodih: 10105 g., 10034 r.; na nemških zavodih: 6753 g., 4976 r.; Moravsko, na čeških zavodih: 4918 g., 4510 r.; na nemških zavodih: 3443 g., 4238 r.; Šlesko: 1965 g., 1575 r.; Galicija: 29.390 g., 3894 r.; Bukovina: 3751 g., 748 r.; Dalmacija: 1369 g., 474 r. Skupaj: **87.464** gimnazijcev, **45.165** realcev. Učiteljiščnikov je vseh skupaj 8972, učiteljiščnic pa 3333. Nedržavna učiteljišča v tem niso všteta. Vse te številke veljajo za začetek šolskega leta. Med gimnazijami je tudi 7 ženskih z 918 dijakinjami. Preseneti nas v tem pogledu dejstvo, da je v čeških deželah (Češko, Moravsko in Šlesko) število realcev malodane enako številu gimnazijcem, med tem ko je n. pr. na Kranjskem kakor 18:7.

Iz zborovalnega prava.

Shodi po § 2 zbor. zakona so za zaupniške sestanke najprimernejši, ker jih ni treba nadzorovalni oblasti javiti. Nastopa naj se pri priredbi takih shodov tako-le: Sklicatelj povabi „goste“ potom listkov sledeče vsebine:

Vabilo na shod po § 2 zbor. zak.

ki se vrši dne ob uri v,
za g. (ime vabljenca)

.....
Ime sklicatelja.

Sklicatelj dostavi te listke povabljenim osebam, kakor hoče, vendar si mora na posebni poli napisati imena vseh onih, ki se jih je povabilo. To polo z imenikom povabljenecv prinese sklicatelj na shod. Vsakdo, ki pride na shod, se mora izkazati z vabilom, obenem se na imeniku zaznamuje, kdo je prišel. Sklicatelj mora poznati vsakega povabljenca po obrazu, priimku, stanu in bivališču. Da se to olajša, je prikladno, če na shod vabi po več sklicateljev. Seveda mora biti potem pod vabilom ime vseh sklicateljev, dalje mora tudi v tem slučaju na shodu biti imenik povabljenecv sestavljen in se mora vsak došli zborovalec v njem zaznamovati. Zadošča pa, če le en sklicatelj povabljenca pozna po obrazu, priimku, stanu in bivališču. Če pride na shod vladni uradnik, sme preizkušati, ali res vsakega gosta vsaj en sklicatelj pozna. Pri shodu ni treba voliti predsedstva, ampak lahko vodi razpravo eden sklicateljev. Le če to sklicatelj sam predlaga, se voli predsednik. Odgovoren pa je še nadalje sklicatelj. Če se sili nepovabljenec v zborovanje, ni le pravica, ampak dolžnost sklicatelja, da to zabrani. S silo vdirati v zborovanje je kaznjivo dejanje. Če pride med zboro-

vanjem kdo, ki ga hoče sklicatelj pripustiti, ga mora napisati na imenik in dati vabilo na ime. — Kakor rečeno, so shodi na § 2 zaradi zaupnosti prav primerni. Naznaniti jih ni treba nikjer, le prostor si je treba zagotoviti, vabila razposlati znancem in sestaviti imenik.

Narodno gospodarstvo.

Spominjajte se lačnih tičkov! Že se bliža pomlad, a ni še konec pomanjkanja, ki ga trpe tički po zimi. Ravno februarja in marca, ko se še ni zbudilo rastlinsko in živalsko življenje v naravi, je beda tičkov največja, posebno, ker se že vračajo nekatere ptice selilke. Prostorčka, ki smo ga pripravili za krmljenje lačnih tičkov, tudi sedaj ne smemo zabiti.

Solato sejemo lahko na solčne grede kakor hitro skopni sneg (nekateri sneg celo odkidajo, da se zemlja hitreje ogreje). Za prav zgodnjo vporablamo toplo gredo. Za zgodnjo setev so še posebno pripravne vrste: ljubljanska ledenka (ali ajserca) jajčevka, samostočna povezanka (štrucsolata). Čez 3—4 tedne presadimo sadike, da se stočijo v lepe glave. Nepresajena solata gre prehitro v cvet, njeno seme ni za vporabo, ker vzraste iz njega solata, ki ima isto slabo lastnost. Da nam solate ne zmanjka jo sejemo na novo vsake tri tedne. Solata prospeva le v dobri vrtni zemlji.

Gnojak. Zdaj in meseca marca je čas, da se navozi v gnojak gnoja ter se ga v plasteh enakomerno raztrosi. Vsako plast je treba poteptati, gnoja naj bo v gnojaku več kot $\frac{1}{2}$ metra. Od zunaj se gnojak tudi zapaži z gnojem. Slabo je, če se gnoj pokrije takoj s prstjo. Ko se začne gnoj pariti, kar traja 8 dni, privzdigni gnojaku večkrat po dnevi okna. Deseti dan po gnojitvi odkrij gnojak popolnoma in pokrij sparjeni gnoj z dobro presejano črno vrtno prstjo, s tisto, katera je bila že prejšnje leto v gnojaku. Stari prsti primešaš nekoliko vrtno živice radi rodovitnosti. Seješ 2 ali 3 dni potem, ko si pokrili gnoj s prstjo.

Saje kot gnojilo. V teku zime se naberejo saje, katere se dajo prav dobro uporabiti kot umetno gnojilo. Ker imajo v sebi mnogo dušika, izvrstno učinkujejo na razvoj rastlin; če gnojimo n. pr. vrtnice s sajami zapazimo, da dobe temnejše listje in da močno pogajajo. Saje se natrosijo krog rastlin ter se zemlja nalahko okoplje. Po gnojitvi je najbolje rastline poškopiti, ker so saje, ki pridejo na liste, škodljive za rastlino.

Sedaj je že čas za obrezovanje sadnega drevja. Konec februarja in začetkom marca, ko je minil najhujši mraz in drevje še ni v mezgi, je najboljši čas za obrezovanje. Cepiče za pomladno požlahtovanje narežemo meseca prosinca in svečana ter jih zagrebemo v prst. Češnje se cepijo lahko konec februarja.

Poljedelski pouk v vojašnicah se je uvedel v Italiji. Uvažuje se namreč, dá se vojaki v dobi službovanja popolnoma odtujijo kmetijstvu in pridejo po

končani službi nazaj pozabivši na svoj stan. S poljedelskimi predavanji, ki jih imajo vsak teden po par ur strokovnjaki, se jih vzdržuje v misli na svoj pravi poklic se jim, ako ravno vojaška razposajenost s tem ni prav zadovoljna, znanje širi. V 215 garnizijah Italije se že poučuje v poljedelstvu. L. 1906 se je okroglo 23.000 vojakov udeleževalo kmetijskega pouka v 5000 predavanjih. Vspehi so izvrstni. Tudi v Avstriji se od domobranskega ministrstva obeta nekaj sličnega.

Gnezda za gosi in race narede se v bolj skritem kraju, za vsako žival posebej; tu gosi tudi vale. Da so jajca dobro oplojena je imeti za 4—5 gosi enega gosjaka, za 5—11 rac enega samca.

Po svetu.

Ricmanje. Odkar je bila v Ricmanjih cerkev zaprta, t. j. v štirih letih se je rodilo 87 otrok, ki čakajo na krst, in sicer 52 ženskih in 35 moških. — Umrlo jih je 98, in sicer 57 ženskih in 42 moških. Od teh je umrlo 10 ženskih in 5 moških nekršenih. Civilnih porok se je vršilo v tem času 31. Od tujcev, ki stanujejo v občini, se je krstilo 5 nevštetih otrok po raznih cerkvah drugih vasi. — V tem času je opravljal vsa duhovniška opravila — civilno župan Berdon.

Čehi smešijo češke dopise nemških trgovcev po časnikih, če niso pisani v čisti in pravilni češčini. Delajmo tudi mi tako z uradnimi dopisi, ki so pisani v kakšni spakedrani slovenščini!

Moč materinske ljubezni. V mestu Bordo je dovršil mlad slep Francoz filozofske študije. Izdelal je izpite kot prvi izmed sošolcev. Znanje zahvaljuje mož svoji materi. Bila mu je učiteljica, ki se je zaradi sinu naučila grščine, latinščine itd. Brala mu je razne filozofske knjige in bi bila brez dvoma zato tudi sama izdelala težki izpit.

Zobovje v želodcu. Veliko zanimanje vzbuja operacija, katera je bila izvršena na dunajski kliniki. 25. januarja t. l. je prišel tjakaj mož, ki je pred kakimi 30 dnevi speč požrl umetno zobovje. Začetkoma je težko dihal, pozneje mu je to prešlo, vendar ni mogel nič trdnega več zavžiti. Preiskava z Rentgenovimi žarki je dognala, da tiči nekaj temnega z obliko zobovja v goltancu. Zdravniku se je s spretno uvedeni cevmi posrečilo brez sile izvleči zobovje, ne da bi bil prerezal vrat, kar gotovo ni bilo lahko delo, saj je bilo zobovje $4\frac{1}{2}$ cm dolgo in $2\frac{1}{2}$ cm široko. Danes je bolnik popolnoma zdrav.

V Budapešti ni dovolj premoga. Zaradi obilnega snega niso meseca prosinca železnice dovozile dovolj premoga. Pomanjkanje čutijo zdaj tudi že v ogrskem parlamentu, kjer porabijo na dan 2—3 vagone premoga. Vendar upajo, da dojde te dni dovolj premoga v mesto.

Čuden slučaj. V bolnišnici severne Amerike je umrl zaradi ostarelosti 10leten deček. Raztelesenje je dognalo, da so bili vsi udi v istem stanju kot pri

starcih. Ko je bil deček 6 let star, je bil vže siv. Tudi o ogrskem kralju se pripoveduje, da je bil kot desetleten deček že bradat in kot 20leten mladenič že siv.

Železno mesto v Ameriki. V bližini Čikage, kjer se križa 7 železnic zgrade tovarniško in delavsko mesto za 100—150 tisoč prebivalcev. Za zgradbo je že zloženih 500 milijonov kron. Zdaj napravljajo glavne ceste, ob katerih zgrade spomladi 297 delavskih hiš po 16 različnih načrtih. V vsaki hiši bo kopelj, parna ali plinova kurjava in električna luč. Iz mesta bo vozila v Čikago tudi električna železnica. Novo mesto bo edino svoje vrste, ameriška železna industrija utegne ž njim nadkriliti vse industrije sveta, kar nameravajo Amerikanci doseči s kolikor možno cenim izdelovanjem jekla in železa.

Cene cvetlic. Angleški vrtnar Renet je plačal za ameriško rožo 10.000 dolarjev. Nihče ni mislil, da se bo našel mož, ki bo plačal za cvetlico še večjo ceno. Zdaj pa je bostonski bankir plačal za nagelj 30.000 dolarjev. Za potaknjence tega nagelja je zahteval krog 300 kron. Kot najdražje cvetlice so veljale do zdaj orhideje, katere plačujejo s tisoč do 22 tisoč kronami.

Strahovit požar na Reki. V torek, dne 5. t. m. okoli polnoči je pričelo goreti na vrhuncu 45 metrov visoke, večina iz železa narejene shrambe za poljske pridelke, takozvani „Levatore“, ki je last „Javnega shrambnega društva v Budimpešti. „Levatore“ je stal v pristanišču takoj ob njegovem vhodu. Kdor se je samo enkrat peljal s parnikom v Reko, moral je videti to ogromno zgradbo, ki je v visočini prekašala vsa druga poslopja na Reki. Ta velikan je pričel toraj goreti okoli polnoči. Okoli ene ure popolnoči sta se zrušili najgornji dve nadstropji, proti jutru se je pa sesulo vse skupaj. Plamen, ki je švigal na vse strani, je razsvetlil ves liburnijski zaliv, da se je videlo kakor po dnevi. Prišle so požarne brambe z Reke in bližnje okolice, ali zamanj, ker „Levatore“ je bil že ves v ognju, in za njega sploh ni bilo nobene rešitve več, pač so pa morale požarne brambe takoj pričeti z delom pri shrambah, katerih je vse polno druga ob drugi okoli „Levatorja“. Posrečilo se je, da so vsaj te shrambe rešili rdečega petelina. Parniki, ki so stali okoli gorečega velikana, so morali zapustiti svoja mesta in se podati na odprto morje. Pri vsem tem je bila sreča, da niso bile vse shrambe polne. Zgorelo je vsega skupaj 200 vagonov ječmena, 150 vagonov ovsa in 20 vagonov pšenice. Škoda se ceni za sedaj okoli 3 milijonov kron in jo k sreči krije zavarovalnina. — V ponedeljek pa je zgorelo 200 bal bombaža, ki je bil vreden 14.000 K.

Francoski milijonar Daniel Osivis, kateri je dne 4. t. m. v Parizu umrl, je dasi žid, skoro vse svoje premoženje zapustil v dobrodelne in kulturne namene: tako n. pr. Pasteurjevemu zavodu 25 milijonov frankov. Izvršiteljem oporoke je imenoval bivšega predsednika francoske republike Loubeta.

Za kratek čas.

Učitelj (kateri ni imel svoje ure), reče učencu, ko se je pouk bližal koncu: „Janez Pintar, pojdi in poglej, koliko je ura na zvoniku.“ Ko se po dolgem času učenec vrne, ga vpraša učitelj: „Kje si bil toliko časa?“ Učenec: „Čakal sem, da bom videl, koliko je ura.“ (Poznal ni namreč na kazalo.) Učitelj: „No, in koliko je ura?“ Učenec: „Ravno sedaj je ta večji kazalec ta malega zajezdil.“

Trgovski potnik je ponujal vino gostilničarju v nakup. Ker pa gostilničar ni vina potreboval in je bil potnik le presiten, ga je postavil gostilničar pred vrata. A komaj da gostilničar vrata za seboj zapre, že pride potnik nazaj. Gostilničar razsrjen pravi: „Ali Vas nisem pravkar skozi vrata vrgel?“ „Da, da, a to je bilo radi belega vina, sedaj Vam pa hočem črnega ponuditi.“

Katehet razlaga učencem krščanski nauk ter vpraša: „Kdo mi ve povedati, kaj krepča in potrjuje dušo?“ Naglo vstane učenec, gostilničarjev sin in pravi: „Vino.“

Loterijske številke.

Trst, 6. februvarija 28 46 69 83 54
Praga, 1. februvarija 35 11 71 17 54

Na prodaj je

== hiša št. 15 v Zalogu pri Postojni ==

z vrtom, travniki, poljem in gozdom vred. — Kupci naj se oglase pri lastniku.

Kašelj. Kdor tega ne uvažuje, se pregreši na svojem lastnem telesu! Kaiserjeve prsne karamele s tremi jelkami. Zdravniško preizkušeno in priporočeno proti kašlju in hripavosti, kataru, zasliženju in kataru v požiralniku. 5120 notarsko poverjenih izpričeval potrjuje, da drže kar obetajo. Zavoj 20 in 40 vinarjev.

Zalogo ima

J. Hus

lekarnar v Vipavi.

Prsni sirup proti kašlju, hripavosti itd.
steklenica 1 K 40 v.

== Čisto, belo ribje olje, ==
steklenica 1 K, velika 1 K 80 v.

Mazilo proti trganju in revmatizmu,
steklenica 1 K.

== Mazilo proti ozebkom ==
1 lonček 70 vin.

Razpošilja

lekarna Hus v Vipavi.

Tržne cene v Ljubljani.

Semena:

Domača detelja	od K 110.— do K 114.—
Lucerna	> > 270.— > > 276.—
Laneno seme	> > 26.— > > 27.—

Fižol:

Rudeči ribniški	> > 24.— > > 25.—
Prepeličar	> > 20.— > > —.—

Žito:

Pšenica	> > 16.— > > —.—
Rž	> > 14.40 > > —.—
Ječmen	> > 14.40 > > —.—
Oves	> > 16.60 > > —.—
Ajda	> > 17.— > > —.—

Kože:

Goveje z rogmi vred	> > 110.— > > 112.—
Telečje	> > 150.— > > —.—
Svinjske	> > 100.— > > —.—
Lisičje	> > 14.— > > 16.—
Kunine (belice)	> > 42.— > > 48.—
> (rumenice)	> > 55.— > > 66.—
Dihurjeve	> > 6.— > > 6.50
Vidrne	> > 24.— > > 28.—

Za 100 kilogramov.

Za par.

© **MOTOR** ©

skoraj nov in malo rabljen **se ceno proda.**
Vpraša naj se pri g. Antonu Drogenik v Postojni.

Zahvala.

Za vse izkazano sočutje in izraženo sožalje povodom boleznin in smrti našega preljubljenega soproga, oziroma očeta in starega očeta, gospoda

Antona Berne

kleparskega mojstra

kakor tudi za mnogobrojno spremstvo k zadnjemu počitku, izrekamo tem potom vsem svojo prisrčno zahvalo. Posebej še iskrena hvala rokodelskemu društvu postojnskemu.

V Postojni, dne 7. svečana 1907.

Žalujoci ostali.

Dobroznani

Hôtel TOMŠIČ

Ustan. 1. 1885

Gostilniški vrt s prijazno utico.

Ilir. Bistrica

priporoča:

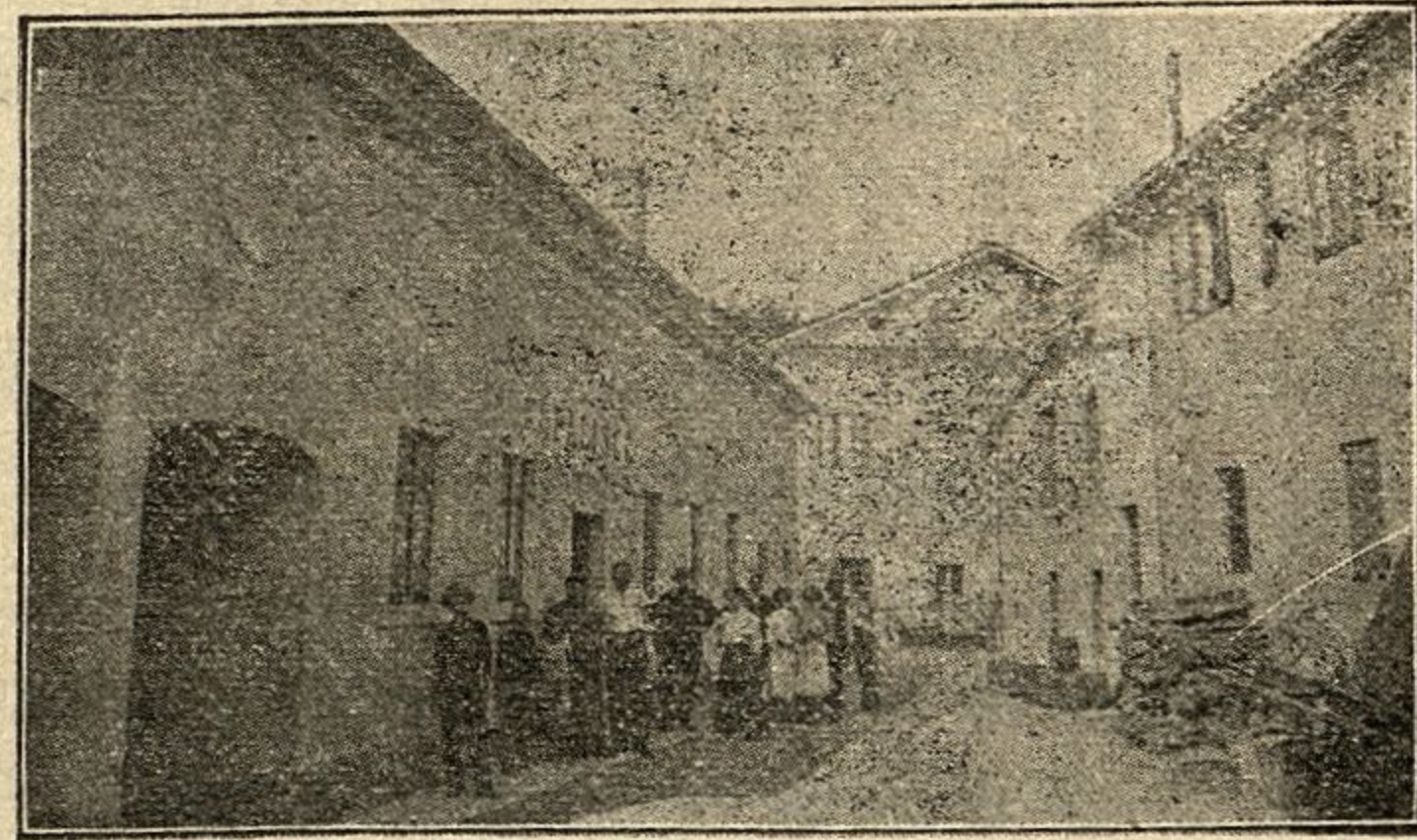
pristna vina in izborna pivo

Dobra kuhinja.

Zmerne cene.

== **Prenočišča** ==

za p. n. gg. goste po zmernih cenah.

Najnovejše moderno opremljeno kopališče tik hotela.

V hiši gospe Helene Orešek v Postojni

• zobozdravnik •

iz Ljubljane, Špitalske ulice št. 7

Amerik. zobz.
Vsa zobotehnična dela

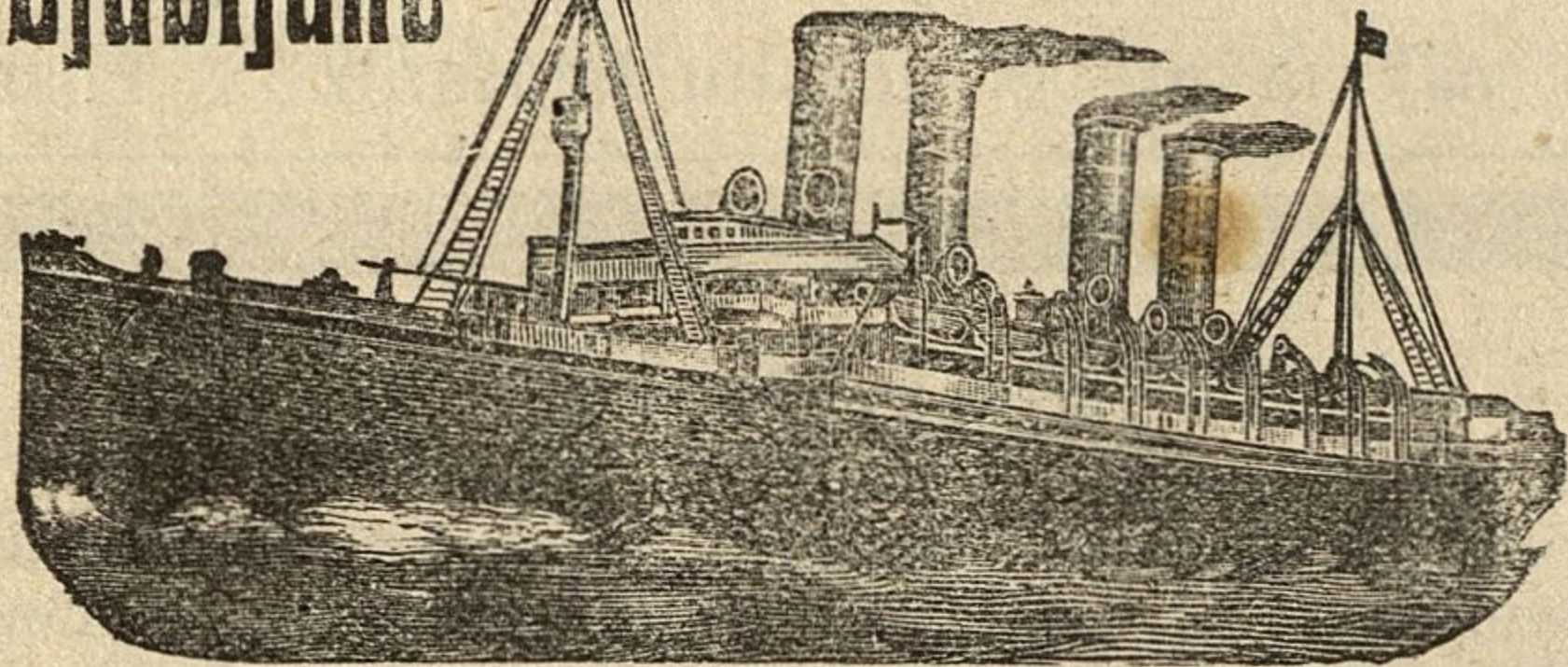
Amerik. zobz.
v v. konces. ateljeja

O. SEYDL

izvršujejo.

Ordinira vsako soboto od 8. do 5. ure.

iz Ljubljane v New-York

vozi se najcenejše s prekrasno opremljenimi ekspresnim parobrodi, takozvanimi

cesarskimi brzoparniki

Kaiser Wilhelm II., Kronprinz Wilhelm in Kaiser Wilhem der Grosse, kateri so največji in najvarnejši na svetu.

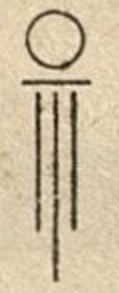
Vožnja po morju traja samo 5 do 6 dni.

Zdatne ugodnosti dovoljujejo se večjim družbam. — Podrobna pojasnila in potrebni pouk da vsakomur nemudoma in brezplačno

EDVARD TAVČAR v Ljubljani

št. 35, Kolodvorske ulice št. 35,
nasproti stari Tišlerjevi postilni.

Svetovnoznana postojnska jama

je odprta vsak dan ob pol 11. uri dopoludne in je izključno električno razsvetljena.

Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.

Ob nedeljah in praznikih pa le K 3.— za osebo.

MAKS ŠEBER

v Postojni.

Akcidenčna tiskarna.

Knjigoveznica.

Fotografični atelije.

Zaloga vsakovrstnih tiskovin

za županstva, krajne šolske svete, šolska vodstva, posojilnice, mlekarne zadruge itd.

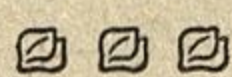
Izvršuje se po naročilu vsa druga tiskarska dela

kakor n. pr. letna poročila, cenike, vabila k veselicam in občnim zborom, programe, naznanila o zarokah, porokah itd., parte liste, pisma in kuverte z naslovi, posetnice, razglednice, trgovska naznanila itd. itd.

Notranjska posojilnica v Postojni

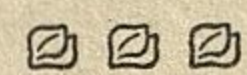
registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
dopoludne.

Obrestuje hranilne vloge po 4½% brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5% in amortizaciji najmanj 1%, na osobni kredit po 6%.

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.